

ДІЯЛЬНІСТЬ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ: СТАН ТА ОСНОВНІ ВИКЛИКИ

Розсоха Кирило Олегович,

*канд. юрид. наук,
асистент кафедри судоустрою
та прокурорської діяльності,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків
e-mail: rassoha91@gmail.com
ORCID 0000-0002-2266-7688*

У статті розглянуто умови, в яких сьогодні доводиться діяти таким антикорупційним органам, як Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Вищий антикорупційний суд України. Охарактеризовано виклики, що стоять перед антикорупційними органами. Доведено, що у своїй діяльності вони так і не стали незалежними й самостійними. На них чинять тиск Генеральна прокуратура, у хід розслідування втручаються депутати різних рівнів, що, звісно, насторожує міжнародних партнерів і громадянське суспільство.

Ключові слова: корупція; антикорупційні органи; Національне антикорупційне бюро України; Спеціалізована антикорупційна прокуратура; Вищий антикорупційний суд України.

Постановка проблеми. Питання протидії корупції як одному з найнебезпечніших явищ сучасного українського суспільства, що проникло майже в усі сфери життя, надзвичайно гостро стоїть не лише в Україні, а й у багатьох розвинених європейських країнах, зокрема, в Італії, Німеччині, Великій Британії та ін. З огляду на це корупція впродовж багатьох років сприймається науковцями й пересічними громадянами чи не найбільшою загрозою прогресу, соціально-економічному розвитку держави, її становленню як демократичної.

Розуміючи це, вітчизняні народні обранці (після Революції Гідності) створили систему антикорупційних органів, прийняли необхідні нормативні акти, що становлять законодавчу базу їх діяльності. Здавалося б, усе необхідне є. Проте не все так сталося, як гадалося. Нині на заваді діяльності антикорупційних структур усе частіше стають, як справедливо і влучно

зазначає О. Сахань, «...брак політичної волі для здійснення відповідних заходів та відверте блокування правоохоронними органами та судами будь-яких зусиль держуправлінців у бік реалізації антикорупційної політики, недостатній контроль з боку міжнародних партнерів та майже його відсутність з боку суспільства» [1, с. 115]. На нашу думку, причину цього варто шукати насамперед у владних кабінетах. До речі, на цьому неодноразово наголошували міжнародні партнери, що, звісно, дуже шкодить іміджу держави, розширенню міжнародного співробітництва та зв'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як уже було зазначено вище, вітчизняні й зарубіжні дослідники та вчені вивчають політичний, економічний, соціальний, правовий, моральні та інші аспекти корупції як соціального феномену, стан і тенденції корупційних явищ. Вони аналізують форми та прояви цієї, так би мовити, ракової пухлини, яка, на їх думку, виступає джерелом політичної, економічної та соціальної нестабільності. Крім того, поширення корупції призводить до настання різних наслідків і несе ризики для країн світу.

Так, науковці у своїх працях висвітлюють позитивний досвід з удосконалення системи протидії корупції, у тому числі й серед можновладців, а також з організації й вжиття заходів щодо протидії корупційним тенденціям, а головне – ведуть пошук шляхів боротьби і запобігання корупції, зокрема й антикорупційних органів. Серед них такі дослідники, як Р. Андерсон (R. Anderson), І. Амундсен (I. Amundsen), Л. Аркуша (L. Arkusha), Л. Багрій-Шахматов (L. Bahrii-Shakhmatov), Е. Браун (E. Braun), В. Гвоздецький (V. Hvozdetzkyi), Д. Делла Порта (D. Della Porta), В. Дереха (V. Dereha), А. Дрейер (A. Dreier), О. Дульський (O. Dulzkyi), В. Журавський (V. Zhuravskyi), М. Камлик (M. Kamlyk), М. Кармазіна (M. Karmazina), Я. Кашуба (Ya. Kashuba), О. Маркеєва (O. Markeieva), М. Мельник (M. Melnyk), М. Михальченко (M. Mykhalchenko), О. Михальченко (O. Mykhalchenko), В. Міллер (V. Miller), Дж. Най (Dzh. Nai), Є. Невмержицький (Ye. Nevmerzhytskyi), О. Прохоренко (O. Prokhorenko), І. Різак (I. Rizak), Є. Скулиш (Ye. Skulysh), С. Стеценко

(S. Stetsenko), О. Фрадинський (O. Fradynskyi), А. Шлейфер (A. Shleifer) та багато ін.

З огляду на викладене **метою** статті є вивчення стану й основних напрямів діяльності антикорупційних органів в Україні, а також визначення викликів, що постають перед ними.

Виклад основного матеріалу. Передусім ще раз наголосимо, що сьогодні в нашій країні надзвичайно гостро постає питання зрощення корумпованої частини держслужбовців із тіньовими кримінальними колами, що, як зауважує О. Сахань, «становить безпосередню загрозу національній безпеці й конституційному ладу, веде до зменшення потенціалу інститутів громадянського суспільства, порушення прав людини, дискредитує державу на міжнародному рівні» [1, с. 114]. Звісно, що все це відбувається на тлі накопичених упродовж декількох десятиліть соціально-економічних і політичних проблем, які, незважаючи на їх гостроту, майже не вирішувалися в нашій країні, браку інформації (інколи взагалі її відсутності з цілком зрозумілих підстав) про розкриття корупційних дій чиновників, посадовців усіх рангів чи депутатів різних рівнів (від Верховної Ради до сільради найвіддаленіших сіл), суддів і прокурорів, вищих чинів правоохоронних органів і їх покарання.

Заради справедливості зауважимо, що представники громадянського суспільства (так звані активісти), журналісти часто стають на заваді і не дозволяють приховати деякі із злочинів, вчинені посадовцями, надаючи громадськості відомості про них. У той же час, з одного боку, не про всі злочини можна дізнатися, а з другого – влада чинить супротив, перешкоджає поширенню інформації, вдаючись до різноманітних способів і засобів.

Так, у 2020 р. почастишали напади на активістів. Більш того, сьогодні спостерігається системний тиск на громадський сектор, який з регіонального рівня перейшов на національний [2]. Як наслідок, винні залишаються частіш за все непокараними. Яскравим прикладом безкарності винних у вчиненні корупційних злочинів є сфера закупівель. Варто згадати спроби уряду і

парламенту порушити й нівелювати антикорупційні досягнення у сфері публічних закупівель, зокрема, шляхом внесення змін до законодавства і прагнення запровадити [локалізацію в публічних закупівлях](#). На переконання експертів, згадані дії можновладців заганяють вітчизняну економіку в глухий кут, а головне – це суперечить міжнародним зобов'язанням України. За такої ситуації, тобто тиску влади, безвідповідальності більшості народних обранців, антикорупційним органам дуже складно працювати. І це можна визнати викликом.

Не менше насторожує й те, що корупція стає, так би мовити, способом мислення, що, звісно, зумовлює спосіб життя. Як зауважує О. Сахань, корупція, «поступово перетворюючись із соціальної аномалії, за якої руйнуються моральні цінності суспільства, поступаючись прагматичним інтересам, позбавляючи людей порядності та посилюючи їх надлишкове прагнення до матеріальної вигоди, як правило, стає не тільки звичним способом вирішення життєвих проблем, а й нормою функціонування влади і способом життя значної частини членів суспільства [1, с. 118]. Так, результати опитування засвідчують, що для більшості громадян нашої держави корупція є відносно простим шляхом швидкого вирішення існуючих проблем. Ні для кого не секрет, що пересічні громадяни звикли, так би мовити, вирішувати складні чи прості питання (у закладах охорони здоров'я чи освіти, в суді та в інших державних установах) «... переважно за рахунок хабарів посадовим особам нижчих ланок управління державою, які зловживають службовим становищем, використовуючи його з метою незаконного отримання прибутку або в інших корисливих цілях» [Там само, с. 113]. Як наслідок, корупційні злочини нерідко не сприймаються як такі, що завдають шкоди державі, а чесний чиновник, з яким неможливо налагодити стосунки, часто не влаштовує ні населення в цілому, ні підприємців як його найбільш активну частину [3]. На наше переконання, вказане слід визнати найбільшим викликом для суспільства та антикорупційних органів.

Не можна оминати увагою й той факт, що через засоби масової інформації та Інтернет українці часто дізнаються про «красиве» життя

державних службовців. Звісно, кожен розуміє, що воно не за статками, а стало можливим завдяки збереженню за так званими народними обранцями права на контроль за розподілом ресурсів, участі в приватизації державних підприємств і земель, у тому числі й у заповідних зонах (згадаймо дачі в Буковелі, Пущі-Водиці тощо), вигідних державних замовлень і кредитів. Усі про це знають, і не один рік. І що? Очевидні зловживання посадовцями владними повноваженнями, привласнення залишаються безкарними. І це можна назвати ще одним викликом.

Мабуть тому Україна залишається серед найбільш корумпованих країн світу, посідаючи 142 місце зі 175, про що свідчать результати дослідження неурядової міжнародної організації по боротьбі з корупцією та дослідженню рівня корупції по всьому світу Transparency International [5]. Звісно, це дуже прикро, бо українці після Помаранчевої революції, Майдану очікували на зміни, перетворення, перезавантаження влади, проте сталося не так, як гадалося.

Повернемося до досліджень Transparency International Ukraine, за результатами якої на початку 2020 р. нашій державі було надано п'ять рекомендацій, які могли б покращити показники України в СРІ – Індекс сприйняття корупції (рисунок) [6]. Як не прикро, але станом на кінець 2020 р. дві з них виконані частково, а три не виконані.

Рекомендації Transparency International Ukraine на 2020 рік: Що виконала Україна з 5 пунктів?

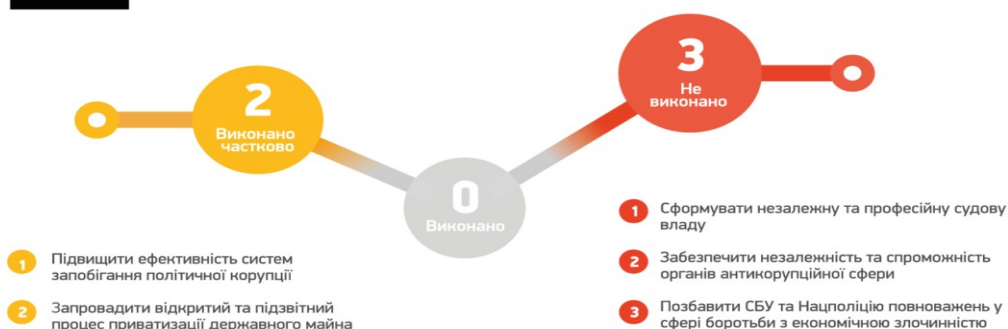

Рисунок. Рекомендації Transparency International Ukraine на 2020 р.

Так, у першому пункті Рекомендацій вказано: «*Підвищити ефективність систем запобігання політичній корупції*». Йдеться про посилення державного контролю за фінансуванням політичних партій, який, на жаль, і досі залишається на недостатньому рівні. Як відомо, причиною цього є те, що аналіз документів, у тому числі й фінансових звітів кандидатів/партій, які балотуються на місцевих виборах, проводять територіальні виборчі комісії, що формуються з кандидатур від самих політичних партій. Більш того, часто до цих документів НАЗК не має повного доступу й вони навіть не оприлюднюються. Враховуючи це, НАЗК намагалося 16.07.2020 р. запустити довгоочікуваний електронний реєстр звітів політичних партій [Politdata](#), але на початок 2021 р. він так і не був задіяний.

Не сприяє виконанню поставленого завдання й те, що звіти (яких декілька типів) подаються до різних державних органів й у різний спосіб. Крім того, строки подання звітності партіями до НАЗК постійно подовжуються через тривалий карантин. А головне, ті, хто долучаються до виборчої кампанії, у разі неподання чи несвоєчасного подання відомостей, фінансових звітів несуть незначну відповідальність. Так, згідно зі ст. 212²¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення: «Порушення встановленого порядку або строків подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру або подання фінансового звіту, оформленого з порушенням встановлених вимог, – тягнуть за собою накладення штрафу від трьохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» [7].

Наведене дає змогу зробити висновок, що для підвищення ефективності державного контролю за фінансуванням політичних партій варто було б посилити відповідальність за «порушення встановленого порядку або строків подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру або подання фінансового звіту, оформленого з порушенням встановлених вимог». На нашу думку, за такі дії варто або знімати з виборчих

перегонів, або збільшити розмір штрафу за їх вчинення, чи передбачити навіть обмеження волі.

Другим пунктом Рекомендацій визначено: «Запровадити відкритий та підзвітний процес приватизації державного майна». Як уже вказувалося на початку статті, народні обранці, на переконання пересічних громадян і журналістів, приходять до влади заради, так би мовити, «красивого» життя. Більш того, майже всі вони живуть не за статками. Однак викликає обурення те, що їх статки упродовж каденції зростають і примножуються. Це стає можливим завдяки тому, що за ними зберігаються такі права, як контроль за розподілом ресурсів, участь у приватизації державних підприємств і земель, у тому числі й у заповідних зонах (згадаймо дачі в Буковелі, Пущі-Водиці тощо), вигідними державними замовленнями і кредитами. За логікою, як раз у даному випадку мають розпочинати діяльність антикорупційні органи. Примітно, що часто воно так і відбувається, йдеться про те, що НАБУ розпочинає діяти. Так, на сайті НАБУ можна знайти наступну інформацію: «У 2020 році економічний ефект від діяльності НАБУ становив 1,93 млрд грн, з яких 1,14 млрд повернуто державі, а 805,6 млн грн – сума, розкраданню якої НАБУ запобігло [8].

На думку А. Ситника: «Результати розслідувань НАБУ – це також ефективний превентивний інструмент, який унеможлиблює завдання збитків державі через вчинення нових корупційних кримінальних правопорушень». Як зауважує директор НАБУ на нарікання з приводу того, що його відомство на цей час нікого не посадило, оскільки НАБУ створювалося як орган, що здійснює досудове розслідування. Виходячи з цього, корупціонер потрапляє за грати за обвинувальним вироком, який ухвалює суд. Звісно, «саме завдяки роботі детективів НАБУ та прокурорів САП такі вирoki стають можливими. Станом на 31.12.2020 р. набули сили 43 обвинувальні вирoki стосовно 50 осіб» [Там само].

Скориставшись тим, що в цитаті міститься згадка про САП, наведемо деякі міркування Н. Холодницького – заступника Генерального прокурора, колишнього керівника САП. Так, він наголошує, що прокурори у своїй роботі

стикаються з перешкодами як психологічного, так і законодавчого характеру, а також медійними. У своєму інтерв'ю «Голосу України» колишній керівник САП також звертає увагу на той факт, що «вже рік у парламенті лежить законопроект № 7271 про прокурорів САП і його ніяк не можуть проголосувати, хоча всі висновки всіх комітетів уже є. Але навіть у зал не виносять. Тим не менше ми працюємо, провадження реєструються, справи до суду скеровуються. Минулого тижня було скеровано до суду й деякі резонансні провадження – так звана «бурштинова справа», про обвинувачення колишнього й чинного суддів Голосіївського районного суду міста Києва та інші» [9]. Водночас Н. Холодницький зауважує, що завдяки зусиллям прокурорів САП виносяться вироки, щоправда стосовно другорядних осіб, а не топ-фігурантів.

Примітно, що колишній керівник САП підтвердив той факт, що на розслідуванні у САП перебуває 155 справ топ-корупціонерів. Однак щодо ймовірності винесення вироку він наголосив: «Можливо. Але цей процес тривалий. І Антикорупційний суд – не панацея. Він повинен пришвидшити розгляд антикорупційних справ» [Там само]. На його переконання, головною проблемою є затягування справ. Як відомо, у США слухання проваджень відбуваються щодня з ранку до ночі, завдяки цьому справу Манафорта суд розглянув за три тижні. В Україні ж справи з топ-корупції слухаються півтори години на день один – два рази в місяць. З огляду на це уже рік читається акт экс-голові ДФС Насірову, рівно стільки ж розпочинається підготовче судове засідання по інших топ-справах. Холодницький прямо каже про те, що процес затягується. Однак прокурори САП у цьому не винуваті, бо вони можуть впливати на оголошення підозри й реєстрацію проваджень, але жодним чином не можуть впливати на суди, прискорити розгляд ними справ. Більш того, колишній керівник САП наголосує, що «прокурор у судовому процесі є рівним учасником разом зі стороною захисту. А захисникам – що довше триває суд, то більша можливість заробити. Сподіваюся, що Антикорупційний суд запрацює, за моїми прогнозами, не раніше квітня наступного року. Якщо конкурси триватимуть нормально, то перші вироки щодо топ-корупції зможемо побачити

у травні-червні наступного року» [9].

На наш погляд, важко що-небудь додати.

Продовжуючи розгляд даної проблеми, зауважимо, що, як повідомляла пресслужба НАБУ, станом на 30.09.2018 р. його детективи розслідували 670 кримінальних проваджень, у межах яких 156 осіб підозрювались у вчиненні правопорушень. Крім того, у судових інстанціях на різних стадіях розгляду перебувало 159 справ, переданих НАБУ і САП.

Не можна не згадати й того факту, що у 2020 р. не було внесено суттєвих законодавчих змін, на які так чекали і які мали б позитивно вплинути на процес приватизації державних підприємств. Крім того, навесні 2020 р., як ми пам'ятаємо, проведення аукціонів для приватизації великих об'єктів було заборонено парламентом до закінчення карантину. Кількість держпідприємств досі є надмірно великою, але лише частина з них працює і є прибутковою, більшість – збиткові або взагалі існують лише на папері.

Якнайкраще, на наше переконання, ілюструє те, чому не виконано завдання зі створення незалежної і професійної судової влади, так звана «справа Мартиненка». Як відомо, сторона захисту висловила недовіру колегії суддів Вищого антикорупційного суду (ВАКС) у складі *Лесі Федорак, Ігоря Строгого та Віктора Маслова*. На думку захисників, має місце упередженість і заангажованість Суду, який діє на користь НАБУ і САП. Про це вони одногосно заявили 16 липня на судовому засіданні.

Так, у повідомленні, розміщеному на веб-сайті телевізійного каналу Еспресо, вказано: *«Ці судді фактично позбавили Миколу Мартиненка та інших обвинувачених права на захист та надали прокурору САП незаконні преференції, аби пошвидше винести неправосудне рішення. На жаль, ця колегія суддів відверто підігрує НАБУ і САП, грубо порушує право на захист і не зацікавлена у встановленні істини у справі, яка є сфабрикованою і політично вмотивованою»* [10].

Як наголосив адвокат Петро Бойко, такого за 25 років своєї роботи він ще не бачив. *«Колегія суддів на чолі з Федорак грубо порушує принцип*

змагальності сторін та нівелює право на захист. Нам затикають рота – через наші намагання виконувати свою роботу суддя звернулась до дисциплінарної палати адвокатури, аби нас покарати». Далі адвокат додає: «Директор НАБУ Ситник тисне на цих суддів, аби вони ухвалили не правове, а політичне рішення. Для нього ця справа давно перетворилась на особисту помсту. Тому ми були змушені заявити відвід цим трьом суддям. Вони це проігнорували – і це ще одне свідчення їхньої упередженості. Але будь-яке незаконне рішення буде скасоване у вищих інстанціях і стане плямою на мантіях Лесі Федорак та двох її колег» [11].

Як бачимо, в Україні за два останні роки судової реформи так і не вдалося сформувати незалежну й професійну судову владу.

Більш того, у тому році було кілька спроб з боку Верховної Ради і Президента України розпочати довгоочікуваний і водночас болісний процес змін. Нагадаємо, депутати прийняли перший Президентський законопроект ще у 2019 р., але вже 11 березня ключові його положення Конституційний Суд України [визнав неконституційними](#). Майже така ж доля й в ініційованого Президентом законопроекту № 3711, який зазнав нищівної критики Венеційської комісії та експертної громадськості. Нині він на доопрацюванні.

Не менш насторожує й те, що нашої державі так і не вдалося забезпечити незалежність і спроможність органів антикорупційної сфери.

Останнім часом усе частіше з'являються новини про посилення політичного впливу на антикорупційні інституції, особливо гостро вони постали у 2020 р.

Як нами вже відмічалось, досі залишається невирішеною доля очільника САП, як незрозумілим є й те, коли і як відбудеться призначення нового. Крім того, оприлюднювалися факти втручання Генеральної прокуратури у хід резонансних розслідувань НАБУ-САП, що, на переконання фахівців, журналістів і громадських діячів, стало можливим через недосконалість закону про прокуратуру й обмежені повноваження в. о. керівника САП. Звісно, такі дії ставлять під сумнів будь-яку незалежність згаданих інституцій.

Йдеться, зокрема, про те, що Генпрокуратура не втратила нагоди вивчити та навіть вплинути на провадження в найгучніших топ-корупційних справах 2020 року (справи щодо Максима Микитася, Олега Татарова, Олега Бахматюка та ін.).

Не можна не згадати й сумнозвісного рішення Конституційного Суду України щодо повноважень Президента створювати Національне антикорупційне бюро України, призначати його голову, формувати громадську раду. На думку експертів, це рішення стало значним інституційним ударом по НАБУ, однак вийти з цієї ситуації [досі так і не вдається](#). На жаль, Верховна Рада України (і про це вже йшлося) так і не спромоглася у відведені три місяці внести зміни до закону про НАБУ й чітко визначити нову процедуру призначення її керівництва.

Не можна оминати увагою й рішення КСУ від 27.10.2020 р., яким скасовано значну частину антикорупційної реформи. Так, «саме через визнання неконституційною статті 366¹ Кримінального кодексу України НАБУ було змушене закрити десятки справ щодо брехні в деклараціях і навмисного їх неподання. Закривати справи та навіть скасовувати вироки за цією статтею довелося і ВАКС» [9].

І це лише деякі епізоди повсякденного життя. Як бачимо, співробітники НАБУ і САП знаходяться сьогодні під постійним тиском: з одного боку, влади, з іншого – громадянського суспільства, яке вимагає притягнення до відповідальності топ-чиновників.

Висновки. Усе вищенаведене дозволяє стверджувати, що перед антикорупційними органами нині стоять такі виклики:

1) тиск влади, безвідповідальність більшості народних обранців, що дуже ускладнює роботу антикорупційних органів України;

2) для більшості громадян нашої держави корупція видається відносно простим шляхом швидко вирішити певні проблеми. Ні для кого не секрет, що пересічні громадяни звикли вирішувати, так би мовити, складні чи прості питання (у закладах охорони здоров'я чи освіти, в суді та в інших державних установах) переважно за рахунок хабарів посадовим особам нижчих ланок

управління державою, які зловживають службовим становищем, використовуючи його з метою незаконного отримання прибутку або в інших корисливих цілях;

3) очевидні зловживання посадовцями владними повноваженнями, привласнення.

Ситуація ускладнюється й тим, що антикорупційні органи так і не стали незалежними й самостійними у своїй діяльності. На них часто тиснуть співробітники Генеральної прокуратури й депутати різних рівнів, втручаються у хід розслідування. Звісно, це насторожує не лише громадянське суспільство, але й наших міжнародних партнерів

Список літератури

1. Сахань О. М. Корупція в сучасній Україні як джерело деструктивності влади. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2015. № 4. С. 112–129.
2. Напади на активістів і аморфність правоохоронців стримують ріст України у CPI. *Transparency International. Україна.* 05.05.2019. URL: <https://ti-ukraine.org/blogs/napady-na-aktyvystiv-strymuyut-rist-ukrainy-u-cpi/> (дата звернення: 11.10.2021).
3. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія. Київ : Юрид. думка, 2004. 400 с.
4. Кулаковський Р. В. Сучасні проблеми боротьби з організованою злочинністю та корупцією. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_5179 (дата звернення: 11.10.2021).
5. Україна залишається в клубі найбільш корумпованих країн світу. *Transparency International. Україна.* 03.12.2014 р. URL: <https://ukranews.com/ua/news/291875-ukraina-zalyshayetsya-v-klubu-naybilsh-korumpovanykh-krain-svitu-transparency-international> (дата звернення: 11.10.2021).
6. Індекс сприйняття корупції–2020. *Transparency International. Ukraine.* URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryinyattya-koruptsiyi-2020/> (дата звернення: 11.10.2021).
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: *Відомості Верховної Ради Української РСР.* 1984, додаток до № 51. ст. 1122.
8. Діяльність НАБУ. Запитання-відповіді / Національне антикорупційне бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/zapytannya-vidpovidi> (дата звернення: 11.10.2021).
9. Назар Холодницький: Що ближче до виборів – то більше з'являтиметься компромату, бруду. *Голос України.* 17.10.2018. URL: <http://www.golos.com.ua/article/308761> (дата звернення: 11.10.2021).
10. *Еспресо* : Веб-сайт. URL: <https://espresso.tv.ua> (дата звернення: 11.10.2021).
11. Захист Мартиненка звинуватив суддю ВАКС у заангажованості. *LB.ua.* 16.07.2020. URL: https://lb.ua/news/2020/07/16/461997_zahist_martinenka_zvinuvativ_suddyu.html (дата звернення: 11.10.2021).

Розсоха К. О., канд. юрид. наук, асистент кафедри судоустрою та прокурорської діяльності, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Харків

e-mail: rassoha91@gmail.com ; ORCID 0000-0002-2266-7688

Деятельность антикоррупционных органов Украины в нынешних условиях: состояние и основные вызовы

В статье рассмотрены условия, в которых приходится действовать таким антикоррупционным органам, как Национальное антикоррупционное бюро Украины, Специализированная антикоррупционная прокуратура и Высший антикоррупционный суд Украины. Дана характеристика вызовам, которые, по мнению ученых и экспертов, ныне стоят перед антикоррупционными органами. Доказано, что антикоррупционные органы не стали независимыми и самостоятельными в своей деятельности, на них часто давят сотрудники Генеральной прокуратуры и депутаты, вмешиваются в ход расследования, что, конечно, настораживает международных партнеров и гражданское общество.

Ключевые слова: коррупция; антикоррупционные органы; Национальное антикоррупционное бюро Украины; Специализированная антикоррупционная прокуратура; Высший антикоррупционный суд.

Rozsokha K. O., PhD in Law, Assistant of the Department of Ship Management and Prosecutorial Activities, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: rassoha91@gmail.com ; ORCID 0000-0002-2266-7688

Activities of anti-corruption bodies of Ukraine in the conditions of today: state and main challenges

The article considers the current conditions in which such anti-corruption bodies as the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office, and the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine have to operate.

Based on the opinions of scientists and experts, it has been established that anti-corruption bodies now face the following challenges: constant pressure from the authorities, irresponsibility of the majority of people's deputies, which makes it very difficult for these bodies to work; most citizens of our state perceive corruption as a relatively simple way to solve problems quickly. Ordinary citizens are accustomed, so to speak, to solving either complex or simple issues (in health care or education institutions, courts and other public institutions) "mainly through bribes to officials of lower levels of government who abuse their official position, using it for the purpose of illegal profit or for other selfish purposes; obvious abuse of power by top officials, misappropriation of state property, land, concealment of wealth. In view of this, corruption has been perceived for many years by scholars and ordinary citizens as perhaps the greatest threat to the progress of socio-economic development of the state, its formation as a democracy.

The problem of combating corruption as one of the most dangerous phenomena of modern Ukrainian society, which has penetrated almost all spheres of life, is extremely acute not only in Ukraine but also in many developed European countries, including Italy, Germany, Great Britain, etc.). It has been proved that anti-corruption bodies have never become independent and autonomous in their activities. They are often pressured by the Prosecutor General's Office, deputies, and interfere in the investigation, which, of course, alarms international partners and civil society.

Keywords: corruption; anti-corruption bodies; National Anti-Corruption Bureau of Ukraine; Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office; Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine.

References

1. Sakhan, O.M. (2015). Koruptsiia v suchasni Ukraini yak dzherelo destruktyvnosti vlady. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho»*. Seriya: *Filosofiiia, filosofiiia prava, politolohiia, sotsiolohiia*, 4, 112–129 [in Ukrainian].
2. Napady na aktyvistiv i amorfniist pravookhorontsiv strymuiut rist Ukrainy u SRI. *Transparency International. Ukraina*. 05.05.2019 r. (2019). URL: <https://ti-ukraine.org/blogs/napady-na-aktyvystiv-strymuyut-rist-ukrainy-u-cpi/> [in Ukrainian].
3. Melnyk, M.I. (2004). Koruptsiia – koroziiia vlady (sotsialna sutnist, tendentsii ta naslidky,

zakhody protydyi). Kyiv: Yuryd. dumka [in Ukrainian].

4. Kulakovskiy, R.V. Suchasni problemy borotby z orhanizovanoi zlochynnistiю ta koruptsiieiю. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_5179 [in Ukrainian].

5. Ukraina zalyshaietsia v klubi naybilsh korumpovanykh krain svitu. *Transparency International. Ukraina*. 03.12.2014 r. (2014). URL: <https://ukranews.com/ua/news/291875-ukraina-zalyshayetsya-v-klubi-naybilsh-korumpovanykh-krain-svitu-transparency-international> [in Ukrainian].

6. Indeks spryiniattia koruptsii–2020. *Transparency International. Ukraine*. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-sprynnyattya-koruptsiyi-2020/> [in Ukrainian].

7. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia. (1984). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR*, dodatok do № 51, art. 1122.

8. Diialnist NABU. Zapytannia-vidpovidi. *National Anti-Corruption Bureau of Ukraine*. URL: <https://nabu.gov.ua/zapytannya-vidpovidi> [in Ukrainian].

9. Nazar Kholodnytskyi: Shcho blyzhche do vyboriv – to bilshе z’iavliatymetsia kompromatu, brudu. *Holos Ukrainy – Voice of Ukraine*. 17.10.2018. (2018). URL: <http://www.golos.com.ua/article/308761> [in Ukrainian].

10. Espresso: Veb-sait. URL: <https://espresso.tv.ua> [in Ukrainian].

11. Zakhyst Martynenka zvynuvatyv suddiu VAKS u zaangazhovanosti. LB.ua. 16.07.2020. (2020). URL: https://lb.ua/news/2020/07/16/461997_zahist_martinenka_zvinuvativ_suddyu.html [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 22.11.2021 р.

